

Blom Ecologie
Koeweistraat 2
4181 CD Waardenburg

0418 820 288
info@blomecologie.nl
www.blomecologie.nl

Buro SRO Oost B.V.
T.a.v. dhr. M. Geerts
Sweerts de Landasstraat 50
6814 DG Arnhem

KVK 67221904
BTW nr. NL856882999B01
IBAN NL21RABO0314240683

Onderwerp: Notitie EAZ-windmolens Sintelweg 4 te Empe
Datum: 28 oktober 2022
Project: 2018-667
Samensteller: ing. C.J. Blom

Geachte heer Geerts,

Op de planlocatie aan de Sintelweg 4 te Empe zijn twee EAZ-windturbines en vier windwokkels voorzien in een bomenrij langs de grens van de planlocatie. Het is niet uitgesloten dat vleermuizen negatieve effecten ondervinden van de windturbines (quickscan Wnb, Fairhurst 2020). Effecten ten aanzien van de windwokkels op beschermde fauna worden niet verwacht. Ten aanzien van (roof)vogels worden geen significant negatieve effecten verwacht. De turbines hebben een as-hoogte van 15 meter en tiphoogte van circa 21 meter. De rotorbladen draaien daarmee rond in de zone waar veel vleermuissoorten vliegen. Daarnaast is de EAZ-turbine geoptimaliseerd op (lage) meest voorkomende windsnelheden (3-7 m/s). Vleermuizen gebruiken bomenrijen/groenstructuren als oriëntatiepunt en foerageergebied. De bomenrij heeft derhalve een aantrekkende werking voor vleermuizen. De windturbines zijn beoogd aan de grens van de planlocatie, in of nabij de bomenrij. Effecten op vleermuizen kunnen worden verwacht. Teneinde effecten te voorkomen is in de quickscan Wnb geadviseerd om de turbines in de schemer- en nachtperiode stil te laten staan. Er treedt een dilemma op. De beoogde turbines zijn benodigd voor het initiatief terwijl er feitelijk op voorhand er niet met zekerheid een geschikte (dat wil zeggen er treden geen effecten op voor vleermuizen) plaatsingslocatie is te bepalen. Onderstaand een toelichting.

Vleermuizen en windmolens

Er is onder ecologen en beleidsmakers consensus dat windturbines, ongeacht hoogte, omvang, rotatiesnelheid, omvang of vorm van de wieken een negatieve impact hebben op met name vogels, vleermuizen en insecten. Uiteraard is er veel verschil tussen de denkbare varianten en effecten op soorten. In de mate van effecten zit ruimte voor de toepasbaarheid van windturbines, er zijn natuurlijk meer belangen die een rol spelen in de openbare ruimte. De toepasbare ruimte is kortgezegd de juridische ondergrens die voor de effecten op beschermde soorten wordt gehanteerd. De (gunstige) staat van instandhouding moet zijn gewaarborgd. Juridisch gezien kan en mag een beschermde soort tot in zekere mate hinder van windmolens ondervinden, er mogen enkele individuen sneuvelen, zolang er geen sprake is van een significant negatief effect. Daarnaast moet er dan ook wel worden bepaald of er geen (betere) alternatieven zijn en de reden dat de windturbine wordt geplaatst moet een groot openbaar belang dienen al is in geval van vleermuizen economisch gewin ook een afdoende argument (Wnb art. 5b, lid 3). In de praktijk betekent dit dat bij de realisatie van windturbines moet worden bepaald (a) wat de effecten zijn op vleermuizen, (b) of er ingeval van negatieve effecten eventueel alternatieve locaties zijn waar er minder/geen effecten zijn (het niet realiseren ziet bevoegd gezag ook als een optie) en (c) of er sprake is van een wettelijk belang (ja dus). Bij grote projecten wordt vaak gebruik gemaakt van het ORNIS-criterium. Dat wil zeggen dat wanneer sprake is van minder dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte deze sterfte dermate klein is dat er met zekerheid geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding kan zijn. In de gebruiksfase van het windpark kan jaarlijks sterfte optreden van vleermuizen als gevolg van aanvaringen met windturbines.

Voor de populatieomvang wordt gerekend met een populatie die aanwezig is in een straal van 30 kilometer rondom de turbine. De hoeveelheid aanvaringen tussen vleermuizen en turbines zijn afhankelijk van het type molen en de locatie waar deze wordt gepositioneerd. Om aanvaring te verminderen/voorkomen zijn er een maatregelen mogelijk.

EAZ-windturbine en vleermuizen

De firma E.A.Z. wind heeft in Nederland (met name in de provincie Groningen) naar schatting (kaartje op website) tussen de 80-120 windturbines geplaatst. Bij het plaatsen van deze turbines is er vaker sprake geweest van een mogelijk effect op vleermuizen. In opdracht van de provincie Groningen heeft Ecosensys een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van kleine windturbines op vogels en vleermuizen (Jonge Poerink & Van Houten-Munten, 2020). Op basis van deze studie konden geen sluitende conclusies worden getrokken of de turbines wel/geen significante effecten optreden, er zijn alleen indicaties of aanwijzingen. Op basis van onderzoek zijn effecten niet betrouwbaar in te schatten, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis komen in risicozone voor en er zouden aanvaringsslachtoffers kunnen vallen, effecten op de verschillende vleermuissoorten zijn niet goed te kwantificeren en het is niet uit te sluiten dat het cumulatieve effect van kleine windmolens kan leiden tot effecten op de GSI. In juli 2021 dient E.A.Z.-wind een verzoek in om op basis van voornoemd onderzoek toestemming te krijgen voor het plaatsen van een turbine te Westerlee (positieve afwijzing). Uit eerder uitgevoerd onderzoek (quickscan en neem aan aanvullend onderzoek) blijkt dat effecten aanvaring verwaarloosbaar klein is maar niet uit te sluiten. De provincie Groningen gaat hierin mee en oordeelt dat er geen sprake is van ontheffingsplicht (Hoogerwerf, 2021). E.A.Z. wind refereert in ruimtelijke onderbouwingen t.b.v. het plaatsen van turbines aan het onderzoek uit Groningen (Jonge Poerink & Van Houten-Munten, 2020). In dit onderzoek is gebleken dat uit observaties met warmtebeeldcamera's geen aanvaringen van vleermuizen met windturbines zijn vastgesteld en er ook geen slachtoffers zijn gevonden tijdens het slachtofferonderzoek (toegepast in o.a. De Niet, 2021). Er zijn derhalve geen slachtoffers gevonden waarvan met zekerheid te stellen valt dat deze door windturbines zijn gedood. Hierdoor valt het verstoringaspect van de windturbines met een ashoogte van < 20 m te verwaarlozen. Daarnaast heeft Sweco in 2019 het beleid van kleine windturbines geëvalueerd in opdracht van de provincie Groningen (Rozema et al, 2019) De evaluatie betreft een kwalitatieve beoordeling van het aanvaringsrisico. Hieruit blijkt dat rosse vleermuis, grootoorvleermuis, tweekleurige vleermuis, baardvleermuis en laatvlieger de meest kwetsbare soorten blijken. Voor het bepalen van het risico op aanvaring is in welke mate het risico toeneemt, is ook afhankelijk van de mate waarin bij de plaatsing van de nieuwe turbines rekening wordt gehouden met voorkomen en gedrag van vleermuizen. Negatieve effecten kunnen worden voorkomen door tijdig te onderzoeken of er nabij de geplande turbine(s) vleermuizen voorkomen met een relatief hoge kwetsbaarheid. Als dat het geval is, kan worden overwogen de turbine niet of elders te plaatsen. Door goed onderzoek voorafgaand aan het plaatsen van de turbine kan het risico op aanvaringsslachtoffers worden verkleind. Uit voorgaande blijkt dat op basis van eerder uitgevoerde onderzoeken naar de effecten van kleine windmolens (ons inziens) niet zonder meer gesteld kan worden dat er geen effecten optreden voor vleermuizen bij het plaatsen van de EAZ-turbines op de planlocatie.

EAZ-windturbine en (roof)vogels

In de quickscan Wet natuurbescherming wordt beschreven waarom effecten op beschermde (roof)vogels niet waarschijnlijk wordt geacht (Fairhurst, 2022). De molens hebben mogelijk een effect (aanvaringsrisico) op ter plaatse voorkomende zangvogels. Dit risico kan worden ondervangen door één van de rotorbladen te voorzien van een andere (duidelijk afwijkende) kleurstelling.

Conclusie

Samengevat kan worden gesteld dat bij het plaatsen van de EAZ-turbine op de planlocatie, ongeacht de afstand tot de bomenrij, uitgaande van bedrijfsvoering zonder beperking, zonder vleermuisonderzoek niet duidelijk is wat de effecten hiervan zullen zijn op vleermuizen. Als beperkingen in de bedrijfsvoering (dit kan eigenlijk alleen door stilstand bij bepaalde windsnelheden en/of in bepaalde periode) mogelijk is kan, op basis van literatuur gemotiveerd worden dat er geen effecten optreden. Grote beperkingen in de bedrijfsvoering zijn zoals we hebben begrepen geen reële optie omdat dan de haalbaarheid van het gehele initiatief ter discussie komt te staan. Tussen zonsopkomst en zonsondergang worden geen effecten verwacht. Indien de windturbines ook in de schemerperiode en 's nachts energie op moeten kunnen wekken is vleermuisonderzoek uit te voeren om de effecten te bepalen. Als uit het vleermuisonderzoek blijkt dat er negatieve effecten optreden voor vleermuizen is een ontheffing van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Aanbevelingen

Ter voorkoming negatieve effecten op zangvogels:

- Ter voorkoming van effecten op zangvogels dient één van de rotorbladen in een opvallend andere kleurstelling te worden geleverd.

Indien 24-uurs bedrijfsvoering van windturbines gewenst of noodzakelijk is:

- Onderzoek welke vleermuissoorten voorkomen op de gehele planlocatie (dus niet alleen de beoogde plaatsingslocaties);
- Bepaal welke plaatsingslocaties het meest passend zijn;
- Bepaal of maatregelen nodig zijn en zo ja, of deze afdoende zijn om effecten op vleermuizen te voorkomen;
- Indien maatregelen niet afdoende zijn stel een mitigatieplan op, tref mitigerende en compenserende maatregelen en vraag een ontheffing Wnb aan bij bevoegd gezag (provincie Gelderland).

Bronnen

De Niet, L.A.C., 2021. Ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van Heiweg 3 te Oud-Alblas. Witteveen+Bos, Deventer (kenmerk 115826/21-010.806)

Fairhurst, G, 2022 (revisie). Quickscan Wet natuurbescherming Sintelweg 4 te Empe. Blom Ecologie B.V., Waardenburg (BE/2018/667/r)

Hoogerwerf, A.J., 2021. Brief provincie Groningen in reactie op verzoek van E.A.Z. Wind. Wet natuurbescherming bestuurlijk rechtsoordeel Hoofdweg 39 te Westerlee. Dossiernummer K27179, documentnummer 2021062976

Jonge Poerink, B & S. Van Houten-Munten, 2020. Eindrapportage pilot project effecten kleine windturbines op vogels en vleermuizen. Ecosensys, Zuurdijk (kenmerk 20190408). I.o.v. provincie Groningen

Rozema, M, L. van Bakkum, T. Verver & M. Haan, 2019. Evaluatie beleid kleine windturbines Provincie Groningen. Sweco (kenmerk SWNL0242800)

We hopen u met dit schrijven voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Blom Ecologie B.V.,
ing. C.J. Blom

